

ВИДАННЯ ПІДЗАКОНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ**ISSUANCE OF SUB-LEGAL REGULATIONS AS A TOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION OF DENTAL PRACTICE IN UKRAINE****Басюк С.М., здобувач***Науково-дослідний інститут публічного права**ORCID ID: 0009-0007-9205-5314*

У статті проаналізовано видання підзаконних нормативно-правових актів як інструменту публічного адміністрування стоматологічної практики в Україні, зосереджуючи увагу на їх ролі у забезпеченні належної реалізації законодавчих норм у сфері охорони здоров'я. Підкреслено, що підзаконні є єдиним легальним правотворчим способом впливу адміністративних органів на стоматологічну практику. Вони виступають основою належного і швидкого нормативного реагування на потреби суспільства. Що дозволяє деталізувати законодавчі приписи та встановлювати стандарти надання стоматологічної допомоги. Висвітлено особливості правової природи таких актів, що характеризуються підпорядкованістю актам вищої юридичної сили, неперсоніфікованістю та розрахованістю на багаторазове застосування. Акцентовано на багаторівневості суб'єктів їх видання, що зумовлює наявність значного масиву нормативних приписів, спрямованих на регламентацію різноманітних організаційних і процедурних аспектів стоматологічної діяльності. Проаналізовано ключові напрями підзаконного адміністративно-правового регулювання, зокрема ліцензування стоматологічної практики, вимоги до матеріально-технічної бази, кваліфікації медичних працівників, використання обладнання та впровадження доказових стандартів лікування. Визначено вплив цифровізації, що зобов'язує суб'єктів охорони здоров'я інтегруватися в електронну систему, забезпечувати належний захист персональних даних пацієнтів та дотримання вимог інформаційної безпеки. Окремо розглянуто регулювання стоматологічної допомоги для військовослужбовців, яке забезпечує реалізацію соціальних гарантій та підтримання стану здоров'я оборонного сектору. Наголошено, що велика кількість підзаконних актів у сфері стоматології, з одного боку, дає змогу удосконалювати галузеве регулювання, а з іншого призводить до дублювання, правових колізій та ускладнення правозастосування. Підкреслено необхідність упорядкування нормативної бази шляхом систематизації, моніторингу ефективності та підвищення якості під законної правотворчості в аналізованому секторі.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, доступність медичних послуг, електронна система охорони здоров'я, ліцензування медичної практики, матеріально-технічна база, нормативно-правові акти, підзаконне регулювання, публічна адміністрація, права пацієнтів, правотворчість, стоматологічна допомога, стандарти лікування, суб'єкти правотворчості, охорона здоров'я.

The article analyzes the issuance of subordinate normative legal acts as an instrument of public administration of dental practice in Ukraine, focusing on their role in ensuring the proper implementation of legislative provisions in the field of healthcare. It is emphasized that subordinate acts constitute the only lawful law-making mechanism through which administrative authorities may influence dental practice. They serve as the foundation for timely and effective regulatory responses to societal needs, enabling the specification of legislative prescriptions and the establishment of standards for the provision of dental care. The study highlights the distinctive features of the legal nature of such acts, which are characterized by their subordination to acts of higher legal force, non-personified character, and orientation toward repeated application. Particular attention is paid to the multi-level structure of the entities authorized to issue these acts, which results in the existence of a significant body of regulatory provisions aimed at governing diverse organizational and procedural aspects of dental activity. The key areas of subordinate administrative and legal regulation are analyzed, including the licensing of dental practice, requirements for material and technical infrastructure, qualifications of medical personnel, use of equipment, and the implementation of evidence-based treatment standards. The impact of digitalization is identified, which obliges healthcare providers to integrate into the electronic healthcare system, ensure adequate protection of patients' personal data, and comply with information security requirements. Special consideration is given to the regulation of dental care for military personnel, which ensures the realization of social guarantees and the maintenance of the health status of the defense sector. It is noted that the large number of subordinate acts in the field of dentistry, on the one hand, enables the improvement of sectoral regulation, while on the other hand leads to duplication, legal conflicts, and complications in law enforcement. The article underscores the necessity of streamlining the regulatory framework through systematization, monitoring of effectiveness, and enhancement of the quality of subordinate law-making in the analyzed sector.

Key words: administrative and legal regulation, dental care, digital health system, health care, licensing of medical practice, material and technical support, patients' rights, public administration, rule-making, sanitary standards, standardization of treatment, subordinate regulation, subjects of rule-making, access to medical services.

Вступ. Підзаконні нормативно-правові акти є невід'ємним складником публічного адміністрування, оскільки забезпечують конкретизацію положень законів та визначають порядок їх практичного застосування у сфері охорони здоров'я. У стоматологічній практиці такі акти виконують функцію регламентації організації надання медичної допомоги, визначення стандартів лікування, вимог до персоналу, обладнання та умов провадження діяльності. Особливістю зазначеної сфери є постійний розвиток медичних технологій та наукових підходів, що потребує оперативного нормативного реагування. Саме підзаконні нормативно-правові акти дозволяють забезпечити гнучкість правового регулювання та швидке оновлення вимог відповідно до потреб суспільства.

Проблематика підзаконного регулювання стоматологічної практики полягає у значному масиві нормативних документів, які формуються різними суб'єктами публічної адміністрації. Така багатоелементність зумовлює ризики дублювання правових приписів, їх суперечності та ускладнення правозастосування. Відсутність достатньої систематизації призводить до правової невизначеності для суб'єктів стоматологічної діяльності. Також нормативні прогалини у сфері цифровізації, захисту персональних даних, стандартизації медичних процесів та доступності послуг потребують додаткової правотворчої уваги.

Актуальність цього наукового аналізу також зумовлена системною трансформацією сфери охорони здоров'я України, запровадженням електронної системи (eHealth), реформою медичного фінансування, а також викликами

воєнного стану, які потребують забезпечення стійкої та доступної стоматологічної допомоги. Удосконалення підзаконного регулювання є ключовою передумовою гарантування прав пацієнтів, забезпечення якості та безпеки стоматологічних послуг, а також адаптації галузі до швидких технологічних та соціальних змін.

Огляд останніх положень. У сучасній правовій науці питання адміністративно-правового статусу суб'єктів медичної та стоматологічної діяльності досліджується низкою науковців, однак залишається недостатньо систематизованим у межах адміністративного права. Суттєвий внесок у розроблення теоретичних засад публічного адміністрування та його принципів здійснили Н. Атаманчук, С. Богата, В. Бондарь, В. Галунько, О. Геглюк, В. Гресько, Н. Коба, О. Константинов, Т. Кравцова, І. Мазур, І. Нагорняк, А. Оксенюк, Т. Олейнікова, Р. Опацький, А. Солонара, В. Терешук, О. Фелик, Р. Шишка та інші. Водночас, питання нормативного визначення прав, обов'язків і відповідальності суб'єктів стоматологічної практики, їх участі у публічних правовідносинах та ролі у забезпеченні права пацієнтів на медичну допомогу потребують подальшого наукового осмислення та узагальнення в контексті сучасних євроінтеграційних змін.

Мета статті полягає у здійсненні адміністративно-правового аналізу видання підзаконних нормативно-правових актів як інструменту публічного адміністрування стоматологічної практики в Україні, з'ясуванні їх змісту, ролі та функціонального значення у забезпеченні якості, безпеки й доступності стоматологічної допомоги в умовах сучасних реформ охорони здоров'я.

Виклад основних положень. Поняття «акт» у тлумачному словнику української мови охоплює різні значення, що поєднані спільною ідеєю оформленої дії або офіційного засвідчення. У загальному значенні акт розуміється як прояв діяльності або вчинок, який має завершений характер. У правовому контексті це офіційний документ із державною чи суспільною значущістю, який фіксує, узаконює або регламентує певні факти чи рішення. Також термін використовується для позначення структурно завершених частин творів чи заходів, що підкреслює його організаційну та формалізовану природу [1].

Теорія права розкриває сутність підзаконних нормативно-правових актів як актів, що приймаються уповноваженими суб'єктами на основі законів і не можуть їм суперечити. Підкреслюється, що їх ухвалення зумовлене потребою оперативного вирішення питань у конкретних сферах суспільних відносин та деталізації норм, встановлених законом. Підзаконні акти мають важливе значення для забезпечення ефективного нормативного регулювання, оскільки дозволяють конкретизувати правові приписи залежно від практичних обставин. Також подано класифікацію таких актів за різними критеріями: за суб'єктами видання, формою, сферою дії, характером погмтворючої компетенції, порядком прийняття, кількістю суб'єктів та режимом доступу. Вказано, що підзаконні нормативні акти можуть мати загальнообов'язковий, місцевий, відомчий чи внутрішньоорганізаційний характер, залежно від сфери їх поширення [2, С. 201-203].

В адміністративному праві підзаконний нормативно-правовий акт розглядається як офіційний документ, що ухвалюється визначеними Конституцією та законами суб'єктами публічної адміністрації для конкретизації та деталізації законодавчих норм. Підкреслюється, що ці акти мають ознаки неперсоніфікованості, нормативності, розрахованості на неодноразове застосування та поширення на невизначене коло осіб. Вони видаються виключно в межах компетенції та на виконання актів вищої юридичної сили, дотримуючись встановленої процедури та вимог до мови, структури і реквізитів. Підзаконні акти класифікуються за юридичною силою, змістом, масштабом дії й сферою застосування, що забезпечує їх

системність у правовій ієрархії. Також розкрито процедуру підготовки, ухвалення, державної реєстрації, оприлюднення та набрання ними чинності [3, с. 210–225].

Отже, підзаконний нормативно-правовий акт у правовій системі України розглядається як офіційний правотворчий документ, що приймається уповноваженими суб'єктами на основі та на виконання законів із метою деталізації та конкретизації їх норм. Він має загальнообов'язковий характер, розрахований на неодноразове застосування та поширюється на невизначене коло осіб. Такі акти видаються в установленій процедурі, у межах компетенції суб'єктів публічної адміністрації та не можуть суперечити актам вищої юридичної сили. Їхнє ухвалення зумовлене потребою оперативного нормативного врегулювання суспільних відносин, які не охоплені або недостатньо деталізовані законом. У науці адміністративного права здійснюється їх класифікація за юридичною силою, змістом, масштабом дії та сферою застосування.

Н. Атаманчук присвятила свою роботу визначенню поняття, ролі та місця підзаконних нормативно-правових актів у системі чинного законодавства України, особливо в умовах ухвалення Закону України «Про правотворчу діяльність». Підкреслюється об'єктивна необхідність підзаконної правотворчості для конкретизації та належного застосування законів. Висвітлено ієрархічну підпорядкованість підзаконних актів та їх зв'язок із Конституцією, законами й міжнародними договорами України. Значну увагу приділено процедурним аспектам: плануванню правотворчої діяльності, порядку розгляду проєктів актів, державній реєстрації, моніторингу та підставам для скасування. Наголошується, що якість підзаконних актів безпосередньо впливає на ефективність нормативного регулювання й захист прав людини. Виділено думки науковців щодо оперативності та практичної спрямованості підзаконного регулювання. Вказується про важливість удосконалення підзаконної правотворчості в умовах сучасних реформ [4].

В. Галунько, Р. Шишка, О. Фелик та інші ґрунтовно розкрили адміністративно-правову природу підзаконних нормативно-правових актів як ключового інструмента підзаконної правотворчості у сфері публічного адміністрування. Підкреслюється їх вторинний характер щодо закону, але акцентують на їхній самостійній регулятивній ролі у забезпеченні практичної реалізації законодавства. Доведено, що саме через підзаконні акти відбувається оперативне нормативне реагування на зміни у публічній політиці та деталізація повноважень адміністративних органів. Здійснено обґрунтування дворовісної ієрархічної структури підзаконної правотворчості, де верхній рівень формує матеріальні норми адміністративного права, а нижній процедурні вимоги та алгоритми діяльності. Важливою є увага до процедурних особливостей ухвалення таких актів та їхньої обов'язковості для широкого кола суб'єктів, включаючи приватних осіб після встановленої законом легалізації. Наголошено на ролі підзаконних актів у підтриманні єдності та ефективності публічного адміністрування, а також у дотриманні принципу верховенства права і належного врядування [5].

В. Гресько підкреслила, що підзаконні нормативно-правові акти є ключовим інструментом адміністративно-правового регулювання у сфері охорони здоров'я України, оскільки забезпечують практичну реалізацію положень законів у динамічних умовах реформ. Зазначається, що до підзаконних актів у медичній сфері належать акти органів загальної компетенції Президента України та Кабінету Міністрів України, а також відомчі акти Міністерства охорони здоров'я і Національної служби здоров'я України, що формують стандарти надання медичної допомоги. Наголошується, що значна кількість суб'єктів публічної адміністрації наділені погмтворючими повноваженнями, що призводить до масштабного масиву під-

законних актів. Звертається увага на те, що саме завдяки їхньому ухваленню держава здатна оперативно реагувати на нові виклики у сфері охорони здоров'я та адаптувати нормативне регулювання до потреб суспільства. Водночас вказується на проблему розпорошеності та дублювання підзаконних актів, що ускладнює правозастосування й потребує узгодження та впорядкування нормативної бази. Запропоновано підходи до систематизації: кодифікація (через створення Медичного кодексу) та консолідація як підготовчий етап [6].

О. Геглюк зазначає, що підзаконні нормативно-правові акти у сфері охорони здоров'я відіграють ключову роль у деталізації та практичній реалізації законів, забезпечуючи оперативне реагування на зміни суспільних потреб. Вони конкретизують норми актів вищої юридичної сили, встановлюючи процедури, вимоги та стандарти для суб'єктів публічного адміністрування. Така категорія актів характеризується ієрархічною підпорядкованістю законам і приймається уповноваженими органами виконавчої влади. Їх значний масив у сфері охорони здоров'я є наслідком широкого кола суб'єктів нормотворчості. Разом з тим велика кількість підзаконних актів призводить до дублювання, колізій та ускладнення застосування норм. Саме тому важливим є упорядкування та систематизація підзаконного нормотворення [7].

Т. Олейнікова підкреслює, що нормативно-правове регулювання публічного адміністрування медичної сфери України формує основу ефективної діяльності системи охорони здоров'я, визначаючи механізми організації, фінансування, управління та контролю за наданням медичних послуг. Наголошується, що параметри регулювання охоплюють Конституцію України та спеціальні закони, доповнені широкою системою підзаконних актів. Акцентовано на важливості цифровізації охорони здоров'я, передусім через розвиток системи eHealth як складової сучасного адміністрування. Значну увагу приділено ролі Національної служби здоров'я України як інституції, що забезпечує реалізацію програми медичних гарантій та взаємодію із закладами охорони здоров'я. Звертається увага на проблеми розмежування повноважень між державою та органами місцевого самоврядування в контексті децентралізації. Виявлено нормативні прогалини у сфері захисту персональних даних, стандартизації цифрових процесів і забезпечення рівного доступу до медичних послуг [8].

Отже, підзаконні нормативно-правові акти розглядаються науковцями як ключовий інструмент публічного адміністрування, що забезпечує конкретизацію й належне застосування законодавства у різних сферах, зокрема охорони здоров'я. Вони дозволяють оперативно реагувати на суспільні зміни та деталізувати порядок реалізації державної політики, визначаючи стандарти, процедури та повноваження суб'єктів публічної влади. Підкреслюється їх підпорядкованість Конституції й законам, але водночас самостійна регулятивна роль у впорядкуванні управлінських процесів. Наукова література наголошує на розгалуженості суб'єктів нормотворчості, що спричиняє значний масив підзаконних актів і ризики дублювання та колізій норм. Зазначається необхідність систематизації, моніторингу та підвищення якості підзаконних актів як умови забезпечення ефективного правового регулювання та дотримання прав людини.

Закон України «Про правотворчу діяльність» визначає підзаконний нормативно-правовий акт як офіційний документ, що видається суб'єктом правотворчої діяльності в межах його компетенції на основі та на виконання Конституції й законів України. Такі акти посідають нижчий рівень юридичної сили порівняно із законами, але є важливим інструментом оперативного регулювання суспільних відносин. Закон встановлює вимоги до їх розроблення, прийняття, доведення до відома населення, набрання чин-

ності та контролю за реалізацією. Підкреслюється необхідність системності та узгодженості підзаконних актів у структурі законодавства України для запобігання колізіям та прогалинам. Їх правотворчість обмежується принципами верховенства права, пріоритету прав людини, наукового та ресурсного забезпечення. Учасники підзаконної правотворчості мають взаємодіяти з громадськістю через механізми публічних консультацій, що підсилює демократичність процесу. Закон встановлює ієрархію підзаконних актів від актів Президента та Кабінету Міністрів до актів міністерств і місцевих органів влади [9].

Наприклад виданий Кабінетом Міністрів України підзаконний нормативно-правовий акт який затверджений Постановою від 02 березня 2016 № 285, шляхом деталізації та уточнення норм законів України визначених Основами законодавства України про охорону здоров'я, «Про захист персональних даних», «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», «Про ліцензування видів господарської діяльності» встановлює обов'язкові Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики, спрямовані на забезпечення належної організації та якості медичних послуг, включно зі стоматологічною допомогою. Норми аналізованого підзаконного нормативно-правового акту визначають вимоги до матеріально-технічної бази, кваліфікації персоналу, умов провадження діяльності та необхідного обладнання. Він зобов'язує ліцензіатів дотримуватися стандартів медичної допомоги, правил внутрішнього контролю якості, санітарно-епідемічних норм і забезпечувати доступність медичних послуг, у тому числі для осіб з інвалідністю. Значна увага приділяється цифровізації галузі, зокрема використанню електронної системи охорони здоров'я (eHealth). Ліцензіати повинні дотримуватися вимог до обробки персональних даних пацієнтів і повідомляти орган ліцензування про зміни у діяльності. Регламентація розмежовує повноваження ФОП-стоматологів і медичних закладів, що сприяє законній, безпечній та контрольованій практиці [10].

Послідовно в ієрархічній системі норм права Наказ МОЗ України від 23 травня 2024 року № 869 затвердив Стандарти медичної допомоги «Карієс зубів». Зокрема норми його встановлюють обов'язкові вимоги до діагностики, лікування та організації надання медичної допомоги при карієсі зубів. Він передбачає впровадження стандартів, заснованих на доказовій медицині, для забезпечення якості та безпеки стоматологічної допомоги. Наказ визначає компетенцію відповідальних суб'єктів щодо оприлюднення, внесення стандарту до державного реєстру та контролю його реалізації. Його зміст спрямований на уніфікацію медичних підходів і підвищення ефективності публічного адміністрування в медичній сфері [12].

Більш спеціальна та враховуючи проблематику повномасштабного російського вторгнення в Україну, коли сотні тисяч громадян України здійснюють захист Вітчизни, Наказ Міністерства оборони України № 414 від 18 серпня 2015 затверджує Інструкцію про порядок надання стоматологічної допомоги в закладах охорони здоров'я та медичних підрозділах Збройних Сил України. Документ визначає правові підстави регулювання, посилаючись на відповідні закони та постанови Кабінету Міністрів України. У ньому надано визначення основних термінів, що стосуються стоматологічної допомоги у військовій сфері. Встановлено перелік завдань, серед яких профілактика, лікування, протезування, диспансеризація та санітарно-просвітницька робота. Інструкція регламентує організацію амбулаторної та стаціонарної стоматологічної допомоги, включно з профілактичними оглядами, санацією та хірургічним лікуванням. Визначено принципи надання ортопедичної допомоги та порядок направлення на протезування. Особливо врегульовано умови безоплатності стоматологічних послуг для військовослужбовців та ветеранів [11].

Отже, підзаконні нормативно-правові акти у сфері охорони здоров'я, зокрема стоматологічної практики, регулюють порядок організації, контролю та надання медичних послуг, деталізуючи положення законів України. Вони встановлюють вимоги до ліцензування медичної діяльності, матеріально-технічного забезпечення, кваліфікації персоналу та дотримання стандартів лікування. Такі акти визначають механізми профілактики та лікування стоматологічних захворювань, порядок функціонування відповідних підрозділів, включно з військовими закладами. Значна увага приділяється захисту прав пацієнтів, доступності медичних послуг, а також їх безоплатності для визначених категорій осіб. Підкреслюється необхідність цифровізації процесів, використання електронної системи охорони здоров'я та захисту персональних даних.

Висновки. Отже, підзаконні нормативно-правові акти у сфері стоматологічної практики в Україні є невід'ємним та єдиним правотворчим інструментом публічного адміністрування, оскільки забезпечують деталізацію та конкретизацію норм законів. Вони виступають необхідною формою оперативного нормативного реагування держави на зміни у сфері охорони здоров'я, включно з розвитком технологій і зміною потреб населення. Завдяки цим актам забезпечується належний рівень організації надання стоматологічної допомоги, у тому числі через регламентацію стандартів її якості. Підзаконні акти визначають механізми контролю та повноваження суб'єктів публіч-

ної адміністрації, що дозволяє підтримувати законність медичної діяльності.

Підзаконне нормативне забезпечення стоматологічної допомоги формує вимоги до матеріально-технічної бази, кваліфікації лікарів-стоматологів, умов надання послуг, оснащення медичних закладів та дотримання стандартів безпеки пацієнтів. Регулювання охоплює як приватних лікарів-ФОП, так і комунальні та державні заклади, що сприяє уніфікації медичних підходів та конкуренції на ринку стоматологічних послуг. Особливе місце відведене забезпеченню доступності стоматологічної допомоги для осіб з інвалідністю та інших соціально вразливих груп. Підзаконні акти також передбачають механізми державного нагляду та відповідальності за порушення вимог, що сприяє підвищенню якості послуг.

Застосування підзаконних нормативно-правових актів у стоматологічній практиці є основою ефективного публічного адміністрування галузі в умовах постійних трансформацій системи охорони здоров'я. Вони є механізмом впровадження принципу верховенства права на практичному рівні через забезпечення якості, доступності, доказовості та безпеки медичних послуг. Розгалуженість суб'єктів нормотворчості зумовлює великий масив підзаконних актів, що потребує систематизації, моніторингу та усунення колізій. Саме належне підзаконне регулювання забезпечує адаптивність галузі до викликів воєнного часу, технологічного розвитку та зростання потреб населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акт. Словник української мови: словникова стаття на Slovnyk.ua. 2025. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=акт>
2. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків. Право, 2015. 368 с.
3. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтєвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Вид. 5-те. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 700 с.
4. Атаманчук Н.І. Місце та роль підзаконних нормативно-правових актів в системі чинного законодавства України. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 69–70. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.8>
5. Галуцько В. В., Шишка Р. Б., Фелик О. В. та ін. Підзаконні нормативно-правові акти. Адміністративно-правова природа дворівневої ієрархічної структури підзаконної правотворчості у публічному адмініструванні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 10, 2025. С. 175–178. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-10/38>
6. Греско В. І. Особливості адміністративно-правового регулювання охорони здоров'я в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2021. Вип. 65. С. 222–226. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.65.40>
7. Геглюк О. М. Характеристика законодавства у сфері охорони здоров'я. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. Вип. 81(2). 2024. С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.13>
8. Олейнікова Т. В. Нормативно-правове регулювання публічного адміністрування медичної сфери в Україні. *Наук. вісн. НАУ*. 2025. № 6(11). С. 418–432. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-6\(11\)-418-432](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-6(11)-418-432)
9. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24 серпня 2023 № 3354-IX. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3354-20>
10. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики : Постанова Кабінету Міністрів України; Умови, Форма типового документа, Заява, Опис від 02 березня 2016 № 285. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/285-2016-%D0%BF>
11. Про затвердження Інструкції про порядок надання стоматологічної допомоги в закладах охорони здоров'я та медичних підрозділах Збройних Сил України : Наказ; Міноборони України від 18.08.2015 № 414. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1071-15>
12. Про затвердження Стандарту медичної допомоги «Карієс зубів»: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23 травня 2024 р. № 869. Офіційний вебсайт МОЗ України. 2024. URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-23052024--869-pro-zatverdzhennja-standartu-medichnoi-dopomogi-karies-zubiv>

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.08.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.09.2025
 Дата публікації: 26.09.2025